

Terapötik ortam ve hemşirelik rolleri

Prof.Dr.Gülsüm Ançel

İçerik

- Terapötik ortam tanımı
- İlkeleri
- Özellikleri
- JCHO standartları
- Hemşirelik rolleri
- Hemşirelik süreci

Terapötik ortam

- 1840:Moral tedavi
- 1953:Maxwell Jones' un te "Terapotik Toplum" isimli eserinin yayınlanmasıyla terapotik ortam kavramına dikkat çekildi.
- II.Dünya savaşı sonrası Belmont Hastanesinde uygulanmış.
- Psikiyatrik problemi olan hastanın iyileşmesini sağlayıcı ortamdır

Terapotik ortam için ilkeler

- İnsan davranışı çevreye tepki olarak ortaya çıkar(çevredeki uyarılar, açık sistem, kapalı sistem)
- İnsan davranışı olumlu ve olumsuz pekiştirmeden, destekten etkilenir
- İnsan sosyal ilişkiye gereksinim duyar
- Her bireyin başka birine yardım yeteneği vardır
- Hastalık ve terapi, kendin, başkaları ve ilişkiler hakkında öğrenme fırsatı sağlar

Terapotik ortamın özellikleri

- Birey kalabalığın bir parçası değil “biricik” bir varlıktır
- Karara katılım:”Hasta hükümeti”
- İletişim planı:Düzenli grup tartışmaları,ekip toplantıları
- Güvenli bir ortamdır
- Bireyin sağlıklı yönleri desteklenir:Aktiviteler,sorumluluklar
- Çalışanların çabası,bireylerin gereksinimlerine yöneliktir:Bio-psiko-sosyal bütünlük
- Öğrenme-geribildirim ortamı vardır

Terapötik ortam ve JCHO güvenlik standartları(2001)

- Çevre güvenliği sağlanmalı:
 1. Sürekli değerlendirme yapılması ve malzemelerin sağlanması
 2. Tehlikeli maddelerin ortadan kaldırılması
 3. Güvenlik konularının izlenmesi ve rapor edilmesi
 4. Güvenlik sağlayıcı teknik ve prosedürlerin takibi

JCHO güvenlik standartları,2001

- Sağlık ortamı tüm herkesin güvenliğini içermeli
 1. Güvenlik konularıyla ilgili mekanizmayı işletmek
 2. Güvenlikle ilgili oryantasyon programı uygulamak
 3. Acil durumlara müdahaleyi uygulamaya koymak
 4. Medya ile iletişim mekanizmasını işletmek

JCHO güvenlik standartları,2001

- Sosyal çevrenin oluşturulması:
 1. Kişisel hijyen ve bakım için uygun ortam Bireye uygun oda ve dolap
 2. Klinik duruma uygun giysi

JCHO güvenlik standartları,2001

- Fiziksel ortamın oluşturulması :
 1. Hastanın mahremiyetine saygı duyulan bir fizik ortam
 2. Kapalı kapı politikasınının program amaçlarına uygun olması
 3. Özel konuşmalar için telefon olanağı
 4. Klinik olarak sakıncalı değilse kapılı bir odada uyuma
 5. Uygun döşeme, mobilya
 6. Terapotik nedenlerle yasaklanmadıkça,kapı dışına çıkabilme

Terapotik ortamın bireyi etkileme nedenleri

- Bireyin benlik saygısı gelişir,bireysel gelişimi sağlar

Bireyin ortamda yaşadıkları, bir geliştirme fırsatı yaratır:

Kendini kontrol etme,alternatif davranış öğrenme,karar alma sorumluluğunu üstlenme.

- Diğer kişilere ulaşma yeteneğini artırma

Terapotik ortamın bireyi etkileme nedenleri

- Diğer insanlara güvenmeyi sağlar

Anksiyeteli,iletişim sorunu olsa da hastalar olduğu gibi kabullenilirler.Sıcaklık, kabullenilme,samimiyet,saygı ve ilgi vardır

- Yaşam rollerinde gelişme/iyileşme sağlar

Bireyde görülen gelişme desteklenir.Çalışan herkes bireydeki değişme potansiyeline inanır.

Terapotik ortam ve hemşirelik rolleri

Hemşire:

terapotik ortamın

oluşturulması,

sürdürülmesi,

geliştirilmesi,

değerlendirilmesinden,

doğrudan sorumlu anahtar kişidir

Terapotik ortamın öğeleri

- Güvenlik: Hastayı tehlikelerden koruma
- Fiziksel çevre: Hijyen, kişisel eşyalara izin, odalar, banyo özellikleri nasıl?
- Sosyal çevre: Ortama uyum, kurallar ve sınırların belirli olması, hasta hakları, sosyal aktiviteler, günlük yaşam aktive programları aile ve yakınların katılımı, personelin katılımı, şiddet kabul edilemez

Terapotik ortamın öğeleri

- Duygusal ortam:Duyguları açıkça ifade edebilme,personelin ulaşılabilir olması,destek kaynaklarınının olması,ortamın havası,gelişim ve bireysel farklılıklara uygunluk,danışmanlık ve terapiler
- Denge: Hemşire bağımlılık ve bağımsızlık dengesini sağlar
- Sınırlar : Davranış sınırları açıkça bellidir, kabul edilemeyecek davranışlar bilinir

Terapotik ortamda aktiviteler

- Tedaviler:Uğraş tedavisi, rekreasyonel tedavi, egzersiz terapi
- Hasta eğitimi
- Grup terapileri
- Sosyal beceri eğitimi
- Terapotik toplum toplantıları
- Tedavi ekibi toplantıları

Terapotik ortamı olumlu ve olumsuz etkileyen faktörler

- Personelin ilişkisi
- Hemşirelerin etkisi
- Tükenme ve ikincil travmatizasyon
- Yönetim ve bürokrasi, organizasyonun yapısı
- Klinik süpervizyon
- Agresyon ve şiddet
- İntihar davranışı
- Bakım

Terapotik ortam geliştirme stratejileri

- Personel toplantısı, sabah raporları
- Personel-hasta toplantıları
- Toplantı sonrası değerlendirme
- Hasta hükümeti toplantıları
- Küçük grup toplantıları
- Disiplinler arası ekip toplantıları
- Personel toplantısı
- Terapi aktiviteleri:Eğitim, psikodrama,iş terapisi, müzik,yaşam becerileri....
- Değerlendirme

Hemşirelik süreci sistemi içinde gözlem ve değerlendirme:

- Servis içinde nasıl davranıyor:Duygusal güçlük ve çatışmaların fiziksel yansımasını görürsünüz
- Hastalara tepkileri nasıl:Kimlerle ilişkisi var, korkuyor mu, şüpheleniyor mu, hangi grubun içinde
- Personele tepkisi nasıl:özellikle kime ulaşıyor, bağımlı mı,hastalara daha mı kolay ulaşıyor,onlara yokmuş gibi mi davranıyor?

Hemşirelik süreci sistemi içinde gözlem ve değerlendirme:

- Sosyal olarak nasıl:Çekingen mi,belirli koşullar içinde nasıl davranıyor?
- Personele/hastalara neler soruyor:Hastanın zihnini meşgul eden düşünceleri gösterir.
- Servisten ayrılıyor mu:Kimle nereye gidiyor,geri döndüğünde nasıl görünüyor, servisten ayrılmasına neden olan bir şey var mı?

Hemşirelik süreci sistemi içinde gözlem ve değerlendirme:

- Çevresine uyum sağlayabiliyor mu:Çevresini tehlikeli mi buluyor, tuvalet, banyo, yemekhane vs yerini biliyor mu,yatağı, hemşire deskini biliyor mu?
- Kendisiyle ilgili mi:Giyiniyor mu, şık mı,kişisel hijyeni nasıl,tıraş oluyor mu, makyaj yapıyor mu?
- Bakımıyla ilgili mi:Problemleriyle ilgili mi,kaçınıyor mu?

Hemşirelik süreci sistemi içinde gözlem ve değerlendirme:

- Bağımlı mı, bağımsız mı:Hemşirenin bakımına ne düzeyde gereksinimi var, diğer hastalardan ne kadar yardım istiyor?
- Kendisi için neler yapabiliyor:Sadece kendisiyle mi uğraşıyor, grup aktivitelerine katılmaktan memnun mu, yatağını yapabiliyor mu,yemek zamanında yemeğini, içeceğini alıyor mu
- Fiziksel olarak ağrısı var mı:Ağrı kesici istiyor mu
- Yemeğini iyi yiyor mu:Neleri seviyor/sevmiyor

Hemşirelik süreci sistemi içinde gözlem ve değerlendirme:

- İyi uyuyor mu:Yatışının ilk günü uyku paternini bilmek gerekir, gün boyu uyuyor mu, neden?
- Fiziksel bir problemi var mı:Bağımsızlığı engelleniyor mu
- Klinik belirtiler bağımsızlığını engelliyor mu:Etkileriyle nasıl baş ediyor, problem çözmesi engelleniyor mu
- Ziyaretçileri var mı:Nasıl etkileniyor,onlar gidince ne yapıyor, ziyaret hakkında konuşuyor mu?

Hemşirelik süreci sistemi içinde gözlem ve değerlendirme:

- Ne zamanlar mutlu oluyor: Davranışlarında olumlu boyutları izleyin, olumsuzları değil
- Davranışları hangi durumlarda değişiyor: Ne zamanlar agresif, anksiyeteli, mutlu... oluyor, hiçbir hasta sürekli aynı duygu durumunda değildir
- Kendine ve başkalarına karşı tehditkar mı: Yargılaması bozuk mu, yalnızken, risk altında mı, başkalarına zarar veriyor mu, ne zaman, neden
- Yatışından bu yana nasıl bir değişim gösterdi: ortamın ve tedavinin etkisi açısından önemli

Hemşirelik süreci sistemi içinde gözlem ve değerlendirme:

- Hastanın geldiği kültür, bulunduğu gruba göre farklı davranışları var mı?(Hemşire sosyoloji bilmelidir)
- Normal olmayan, patolojik davranışları var mı?(Hemşire, hastalıkları, belirtileri bilmelidir)
- Objektif olunmalı
- Gözlem hastanın peşinde olma değildir, hastayı rahatsız etmemeli
- Hastanın kendi kendisiyle ilişkisini de yansıtmalıdır
- Gözlem GYA ni yansıtmalı

Gözlem ve değerlendirmelerin kaydı

- Gözlem hasta davranışlarının resmini yansıtır
- Değişen gereksinimleri gösterir
- İyileşme sürecini yansıtır
- Gözlem kaydında terimler açık, anlaşılır olmalı, gözlem kısa ve öz yazılmalıdır

Kayıtların içeriği

- Fiziksel semptomlar.Grafikle, notla
- Hastanın kimlik bilgisi
- Hastanın öyküsü
- Tetkikler
- Hekim istemi
- Özel formlar
- Medikal notlar
- Hemşire notları

Hemşirelik süreci uygulaması(örn)

- Hemşirelik tanısı:Algı bozukluğu ve düşmanlık duygularına bağlı agresyon
- Amaç:Uygun tepkiler vermesi
- Beklenenler:
 - Hasta kontrol kaybından önce yardım isteyecek,stres belirtilerini tanımlayacak
 - Stresle baş etmede gevşeme tekniklerini öğrenecek

Hemşirelik uygulaması(örn)

- Yapılacaklar:

- Gerçeğe dayalı konuşmalarında olumlu geri bildirim verilecek, şimdi-burada ilkesine uyularak gerçeğe çekilecek
- Uygunsuz davranışları engellenecek
- Güven ilişkisi için bakım ve anlayış geliştirilecek
- Seslere girmesini söyleyecek
- Dikkatini çeken bir konuya odaklanması sağlanacak